

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/127/2019
Identifikačné číslo spisu: 5019200296
Dátum vydania rozhodnutia: 24.03.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5019200296.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: D. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom: Q. XX, Q., zastúpeného advokátom JUDr. Miloslavom Hrickom, so sídlom Ul. 1. mája 709, Liptovský Mikuláš, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností, so sídlom J. M. Hurbana 16, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp.zn. UPS/US7/SSVODPPKPC1/2019/4437 zo dňa 13.03.2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp.zn. 29Sa/14/2019 zo dňa 15.10.2019 takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom sp.zn. 29Sa/14/2019 zo dňa 15.10.2019 zrušil rozhodnutie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, oddelenie peňažných príspevkov na kompenzáciu ŤZP a posudkových činností, sp. zn. UPS/US7/SSVODPPKPC1/2019/4437 zo dňa 13.03.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa - Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, číslo: LM1/OPP_ŤZPAPČ/PPNK/SOC/2019/24904-5 zo dňa 10.01.2019, ktorým správny orgán prvého stupňa nevyhovel žiadosti žalobcu zo dňa 23.11.2018 a nepriznal žalobcovi peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Správny orgán prvého stupňa konštatoval, že hoci žalobca je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, v komplexnom posudku nebol žalobcovi ako jedna z foriem kompenzácií jeho ŤZP navrhnutý peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, nakoľko je žalobca umiestnený v zariadení sociálnych služieb Senires n.o., Likavka 10,

Ružomberok, kde sa mu poskytuje sociálna služba s pobytovou celoročnou formou na dobu neurčitú. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a dodal, že § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 447/2008 Z.z.“) nedáva priestor správneho orgánu na rozlišovanie celoročnej pobytovej služby podľa toho, kto a v akom rozsahu sa podieľa na financovaní úhrady za poskytovanú sociálnu službu. Žalovaný navyše poukázal na skutočnosť, že podľa vyjadrení zriaďovateľa na zabezpečenie starostlivosti o všetkých klientov v tomto zariadení vrátane žalobcu je poskytovaný príspevok zo štátneho rozpočtu.

3. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že podkladom pre rozhodnutie správneho orgánu prvého - a druhého stupňa bol lekárske posudok posudkovej lekárky žalovaného číslo spisu: ZA/2019/4488/2 zo dňa 06.03.2019, podľa ktorého je miera funkčnej poruchy žalobcu 70 % podľa prílohy č. 3, časti III. bodu 8 písm. d) zákona č. 447/2008 Z.z., a preto sa považuje za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím. Z medicínskeho hľadiska ide o chronické komplikácie cukrovky II. typu liečenej inzulínom. Zároveň ide o stratu jednej dolnej končatiny v predkolení s dostatočnou funkciou kýpťa - toto zdravotné postihnutie dosahuje mieru funkčnej poruchy 50%. Zároveň posudková lekárka konštatuje, že ide o fyzickú osobu s ŤZP odkázanú na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom podľa § 14 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z.z.. Súd konštatoval, že z obsahu administratívneho spisu zistil, že žalobca požiadaval o priznanie peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla dňa 23.11.2018. K žiadosti priložil čestné vyhlásenie konateľa firmy ALPIA, s.r.o. zo dňa 21.10.2018, že najneskôr do 1 roka od podpisu vyhlásenia plánuje zamestnať žalobcu v tejto spoločnosti a menovaný bude na pracovisku v Ružomberku a do sídla firmy v Martine dochádzať minimálne dvakrát do týždňa. Žalovaný v komplexnom posudku zo dňa 13.03.2019 konštatuje, že napriek skutočnosti, že žalobca spĺňa základné podmienky v zmysle § 34 ods. 1, 3 a 6 zákona č. 447/2008 Z.z., priznanie peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla v konkrétnom prípade nie je možné v zmysle § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z., nakoľko sa žalobcovi od 27.07.2018 poskytuje celoročná pobytová sociálna služba v zariadení Senires n.o.

4. Krajský súd konštatoval, že v prejednávanej veci podstatou sporu bol výklad § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z.. Žalovaný je toho názoru, že zo znenia citovaného § 34 ods. 4 jednoznačne vyplýva, že peňažný príspevok nemožno poskytnúť žalobcovi, keďže sa mu poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. Žalobca je toho názoru, že uvedené ustanovenie nevyklučuje poskytovanie príspevku v prípade, že uvedená sociálna služba je financovaná zo súkromných prostriedkov žalobcu.

5. Správny súd mal za to, že § 34 ods. 4 by vylučovalo nárok žalobcu na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia formou príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, ak by v rámci služieb zariadenia bolo poskytované plnenie žalobcovi - preprava do zamestnania, resp. služby, ktoré by kompenzovali ŤZP žalobcu v oblasti mobility. Z § 35 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z., ktoré upravuje rozsah poskytovaných služieb v zariadení pre seniorov, nevyplýva, že by súčasťou služieb v takomto type zariadení bola preprava klientov. Z tohto dôvodu podľa názoru krajského súdu správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav, ak bez zistenia, či zariadenie zabezpečuje svojim klientom prepravu v rámci svojich služieb nad rámec § 35 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z., rozhodol o nepriznaní príspevku dôvodiac s poukazom na § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z.. V tejto súvislosti súd uviedol, že § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. je potrebné vykladať vychádzajúc z účelu zákona, ktorým je komplexne kompenzovať dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia. Cieľom právnej úpravy v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 447/2008 Z.z. je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom. Výklad § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z., ktorý by nebral ohľad na konkrétne okolnosti prípadu (t.j. či v zariadení je v rámci osobitnej starostlivosti kompenzovaný ten dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia, ktorý spočíva v zmiernení alebo prekonaní znevýhodnenia, ktorý spočíva v premiestňovaní sa (§ 6 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z.) by bol výkladom popierajúcim účel právnej úpravy vzťahov obsiahnutých v § 1 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z.. Správny súd má za to, že zámerom koncepcie daných ustanovení vrátane § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. bolo zamedziť situácii, kedy by bola kompenzácia poskytovaná duplicitne s ohľadom na

konkrétne v daných ustanoveniach vymedzenú oblasť kompenzácie. Nakoľko z § 35 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z. nevyplýva, že kompenzácia v oblasti mobility - premiestňovania sa je zákonnou súčasťou poskytovanej celoročnej pobytovej sociálnej služby a ani z obsahu administratívneho spisu najmä Zmluvy o poskytovaní sociálnej služby ZPS 2/2018 zo dňa 27.07.2018 uzatvorenou medzi zariadením Senires n.o. a žalobcom nevyplýva, že by zariadenie na zmluvnom základe takúto formu kompenzácie žalobcovi poskytovalo, je potrebné konštatovať, že v administratívnom konaní zistené skutočnosti aplikáciu § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. neodôvodňovali a správny orgán vychádzajúc z nedostatočne zisteného skutkového stavu, vec nesprávne právne posúdil.

6. Na záver správny súd uviedol, že z obsahu administratívneho spisu nemal správny súd preukázaný záver žalovaného, že sociálna služba poskytovaná žalobcovi v zariadení Senires n.o. je financovaná aj z rozpočtových prostriedkov štátu. Z uvedených dôvodov správny súd nemohol zaujať stanovisko k obrane žalobcu, v zmysle ktorej plnenie žalobcovi v zariadení Senires n.o. nie je poskytované z verejných prostriedkov s tým, že tak jeho postihnutie nie je kompenzované ani spolufinancovaním celoročnej pobytovej sociálnej služby, ani poskytnutím príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Podľa správneho súdu v prípade zistenia, že zariadenie je neverejným poskytovateľom starostlivosti, ktoré svoju činnosť financuje výlučne zo súkromných prostriedkov svojich klientov bez ingerencie štátu a má teda vo svojej podstate výlučne súkromnoprávny charakter, má vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Takto poskytované plnenie zariadením by nebolo možné stotožňovať s plnením podľa predpisov verejného práva na účely aplikácie § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. v nadväznosti na § 2 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z.. Pokiaľ by služby poskytované v zariadení Senires n.o., hoci by svojim obsahom boli totožné so službami v zmysle § 35 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z., boli poskytované na súkromnoprávnej báze, nebolo by možné toto plnenie zaradiť pod pojem „kompenzácia sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia“, ktorá predpokladá nevyhnutne určitú ingerenciu štátu v rámci poskytovanej kompenzácie.

7. Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote žalovaný kasačnú sťažnosť. Namietol, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože podľa jeho názoru § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. jednoznačne upravuje nemožnosť poskytnutia peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. Žalovaný namietal, že ak by zákonodarca mal v úmysle obmedzenie poskytnutia peňažného príspevku na kúpu motorového vozidla diferencovať z hľadiska rozsahu poskytovaných sociálnych služieb, určite by takéto podmienky v legislatíve zadefinoval. Vo vzťahu k financovaniu celoročnej pobytovej služby žalovaný poznamenal, že platná legislatíva upravuje obmedzenia súbežného poskytovania sociálnej služby a peňažného príspevku na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Žalovaný zároveň poznamenal, že skúmanie, či na celoročnú sociálnu pobytovú službu prispieva štát z verejných zdrojov, nebol pre výsledok odvolacieho konania relevantný. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaný navrhol, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že súhlasí s názorom krajského súdu a navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd príslušný podľa § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP) rozhodovať o kasačnej sťažnosti, preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je nedôvodná.

10. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z. fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla.

11. Podľa § 34 ods. 3 zákona č. 447/2008 Z.z. peňažný príspevok na kúpu osobného motorového

vozidla možno poskytnúť, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím požiada o poskytnutie tohto peňažného príspevku najneskôr do konca kalendárneho roka, v ktorom dovŕši 65 rokov veku.

12. Podľa § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla nemožno poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, s výnimkou nezaopatreného dieťaťa, ktorému sa poskytuje celoročná pobytová služba na účely plnenia povinnej školskej dochádzky alebo sústavnej prípravy na povolanie.

13. Podľa § 34 ods. 6 zákona č. 447/2008 Z.z. peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla možno poskytnúť, ak fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je zamestnaná alebo preukáže, že bude zamestnaná alebo sa jej poskytuje sociálna služba v domove sociálnych služieb, 1a) špecializovanom zariadení, 1a) dennom stacionári 1a) alebo preukáže, že sa jej bude poskytovať sociálna služba v domove sociálnych služieb, 1a) špecializovanom zariadení 1a) alebo dennom stacionári 1a) alebo navštevuje školu alebo preukáže, že bude navštevovať školu a osobné motorové vozidlo bude využívať najmenej dvakrát v týždni na účely prepravy do zamestnania, školy alebo do domova sociálnych služieb, 1a) špecializovaného zariadenia 1a) alebo denného stacionára 1a) a dvakrát späť. Podmienka využívania osobného motorového vozidla na účely uvedené v prvej vete sa považuje za splnenú aj vtedy, ak

a) fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím vykonáva zamestnanie v mieste svojho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu a osobné motorové vozidlo využíva počas dvoch dní v týždni na svoju prepravu pri výkone svojho zamestnania,

b) sa fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje týždenná pobytová sociálna služba v domove sociálnych služieb 1a) alebo špecializovanom zariadení, 1a) zabezpečuje najmenej jedenkrát v týždni jeho preprava do domova sociálnych služieb 1a) alebo špecializovaného zariadenia 1a) a najmenej jedenkrát v týždni preprava z domova sociálnych služieb 1a) alebo špecializovaného zariadenia, 1a) alebo

c) fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím navštevuje školu najmenej dvakrát v mesiaci z dôvodu, že má fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím určený individuálny študijný plán alebo je ubytovaná v internáte.

14. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. fyzická osoba má za podmienok ustanovených týmto zákonom právo výberu sociálnej služby a formy jej poskytovania a právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.

15. Podľa § 8 ods. 1 Obec a vyšší územný celok v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečuje dostupnosť sociálnej služby pre fyzickú osobu, ktorá je odkázaná na sociálnu službu, a právo výberu sociálnej služby za podmienok ustanovených týmto zákonom. Ak má táto fyzická osoba záujem o poskytovanie sociálnej služby alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 s finančnou podporou poskytovania tejto sociálnej služby z verejných prostriedkov za podmienok ustanovených týmto zákonom, doručí obci alebo vyššiemu územnému celku v rozsahu ich pôsobnosti písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby.

16. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu sa najvyšší súd stotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu.

17. Z administratívneho spisu vyplýva, že dňa 27.07.2018 bola uzavretá Zmluva o poskytovaní sociálnej služby ZPS 2/2018 medzi neverejným poskytovateľom: zariadením Senires n.o. a žalobcom ako prijímateľom. Z Čl. VII. Zmluvy o poskytovaní sociálnej služby vyplýva, že suma úhrady za sociálnu službu je uvedená v Prílohe č. 2 Zmluvy, avšak táto príloha sa nenachádza v administratívnom spise. Najvyšší súd SR zastáva názor, že v prípade, ak sociálna služba bola žalobcovi poskytnutá bez finančnej podpory z verejných zdrojov, §34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. by nevyučoval nárok žalobcu na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia formou príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. V opačnom prípade by bol žalobca diskriminovaný zo strany štátu, pretože ako samoplatca za

sociálnu službu by nedostal žiadnu kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, teda ani štátom (spolu)financovanú sociálnu službu a ani príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Na základe horeuvedenej skutočnosti Najvyšší súd SR zastáva názor, že v prípade, ak prijímateľ je ochotný platiť úhradu vo výške nákladov sociálnej služby (samoplatca), § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. je neaplikovateľný. Ako správne poznamenal krajský súd, nemôže nastať taká situácia, že postihnutie žalobcu nie je kompenzované ani spolufinancovaním celoročnej pobytovej sociálnej služby, ani poskytnutím príspevku na kúpu osobného motorového vozidla.

18. Práve z horeuvedených dôvodov najvyšší súd v plnej miere súhlasí s názorom krajského súdu, na základe ktorého „skutkové zistenie, či je celoročná pobytová sociálna služba spolufinancovaná z verejných prostriedkov, je relevantné pre právne posúdenie veci, nakoľko v prípade zistenia, že zariadenie je neverejným poskytovateľom starostlivosti, ktoré svoju činnosť financuje výlučne zo súkromných prostriedkov svojich klientov bez ingerencie štátu a má teda vo svojej podstate výlučne súkromnoprávny charakter, má vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Takto poskytované plnenie zariadením by nebolo možné stotožňovať s plnením podľa predpisov verejného práva na účely aplikácie § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. v nadväznosti na citované ust. § 2 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z.z.. Pokiaľ by služby poskytované v zariadení Senires n.o., hoci by svojim obsahom boli totožné so službami v zmysle § 35 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z.z., boli poskytované na súkromnoprávnej báze, nebolo by možné toto plnenie zaradiť pod pojem „kompenzácia sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia“, ktorá predpokladá nevyhnutne určitú ingerenciu štátu v rámci poskytovanej kompenzácie.“

19. Podľa interpretácie najvyššieho súdu, zámerom § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z. je zamedziť situáciu, kedy by bola kompenzácia poskytovaná duplicitne na náklady štátu.

20. Čo sa týka argumentácie krajského súdu, na základe ktorej „ust. § 34 ods. 4 by vylučovalo nárok žalobcu na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia formou príspevku na kúpu osobného motorového vozidla, ak by v rámci služieb zariadenia bolo poskytované plnenie žalobcovi - preprava do zamestnania, resp. služby, ktoré by kompenzovali ŤZP žalobcu v oblasti mobility“, najvyšší súd sa nestotožňuje v plnom rozsahu s tvrdením krajského súdu. Najvyšší súd SR v tejto súvislosti dodáva, že zo zákona č. 447/2008 Z.z. vyplýva rozdiel medzi peňažným príspevkom na prepravu (§ 36) a peňažným príspevkom na kúpu osobného motorového vozidla (§ 34). Z dôvodu, že predmetom žiadosti žalobcu bol príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, súd nemôže svojvoľne rozšíriť predmet správneho konania o ďalší peňažný príspevok na kompenzáciu, ktorý nebol nárokován zo strany žalobcu.

21. Na základe vyššie uvedených skutočností, právnych úvah a citovaných zákonných ustanovení dospel kasačný súd k záveru, že je potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť (§ 461 S.s.p.), nakoľko v rozhodnutí žalovaného došlo k takým pochybeniam, ktoré odôvodňujú záver krajského súdu o potrebe jeho zrušenia a na ktoré musel kasačný súd prihliadať.

22. Žalovaný v ďalšom konaní doplní dokazovanie o zistenie, či žalobca len spolufinancuje poskytovanú sociálnu službu z verejných zdrojov, alebo má status samoplatcu. Na základe výsledku dokazovania správny orgán rozhoduje o tom, či je aplikovateľný § 34 ods. 4 zákona č. 447/2008 Z.z.

23. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že žalobcovi vzhľadom na jeho úspech v konaní priznal nárok na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 167 ods. 1 SSP).

24. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e príпустný opravný prostriedok.